

Mozaik

Durmuş Hocaoğlu

2023-İkibinyirmiüç., ISSN 1303-0434., Sayı: 43., 15 Kasım 2004., Ankara., s.30-35

Durmuş Hocaoğlu., 2023-İkibinyirmiüç Makale Sıra Numarası: 4

Bibliyografya Künyesi:

Hocaoğlu, Durmuş., “Mozaik”, 2023-İkibinyirmiüç., ISSN 1303-0434., Sayı: 43., 15 Kasım 2004., Ankara., s.30-35 (6 sayfa)

İstatistikî Bilgiler (Dipnotlar dâhil):

Sayfa: 6; Kelime: 3.275; Krk.: Boşluksuz: 21.760; Boşluklu: 25.050

NOT: Bu yazım, daha evvelce *Türk Yurdu* dergisinde yayınlanmış aynı başlıklı yazımın iktibas olup, 33ncü sayfadaki 4 numaralı harita aynen, 3 numaralı harita orijinaline göre değiştirilerek, şekil 1 ve 2 ise tamâmen başka şekiller ile yer değiştirilerek metne konmuş, diğer resimler bu baskının editörü tarafından ilâveten metne eklenmiştir. Bahse konu bu yazımın ilk neşrinin bibliyografya künyesi şöyledir: Hocaoğlu, Durmuş., “Mozaik”, *Türk Yurdu*., ISSN 1300-2333., Devre: 7, Cilt: 24 (56)., Sayı: 203 (564)., Temmuz 2004., Ankara., ss.9-14

Matbû metni tarayarak dönüştüren ve düzenleyen:

Durmuş Hocaoğlu

MOZAIK

| DURMUŞ HOCAOĞLU |

Mehmed Akif'in "okur-yazar denilen eski baş belası", Necip Fâzıl'ın "aslını gördüğü hiçbir şey, posasını görmediği hiçbir şey yoktur" şeklinde tarif ettiği "yarı-aydın" tipine mükemelen uyan; yetersiz ve yetenezsiz ve bir de bunların üstüne, ihlâssız, her devirde yükselen trendlerin kuyruğuna takılan, büyük bir kısmı ise içinde gizli din taşıyanlar gibi gizli hesapları bulunan "piyasa aydınları"nın, ya da diğer adıyla "Türkiye aydınları"nın ezeli ve tedâvisi handiyse imkânsız olan hastalıklarından olan sıhatsız, içi doldurulmamış kavramlara yaslanma illetinin binbir türlü örneğinden birisi de "Mozaik Ülke"dir.

"Mozaik Ülke" hakkında ilk söylenmesi gereken, zayıf ve yetersiz bir kavram oluşu; fakat bu zayıflık, Türkiye'deki kullanılış şekli itibarıyla ise tam anlamıyla bir sığığa dönüşüyor. İkinci olarak da, kavramın kullanılış şekli ve yönelmiş olduğu siyâsî gâyesiyle alâkalı; bu açıdan bakıldığında ise kötü fikirlerin iyi fikirleri kovduğu bir kötü fikirler piyasası olan Türkiye'de birtakım denâetlere hizmet etmek üzere tedavüle sürülen tehlikeli bir "araç kavram" niteliği taşıyor.

Ancak, biz yine de mes'eleyi ciddiye alarak bu kavrama biraz eğilelim.

Mozaik Kavramı Hakkında

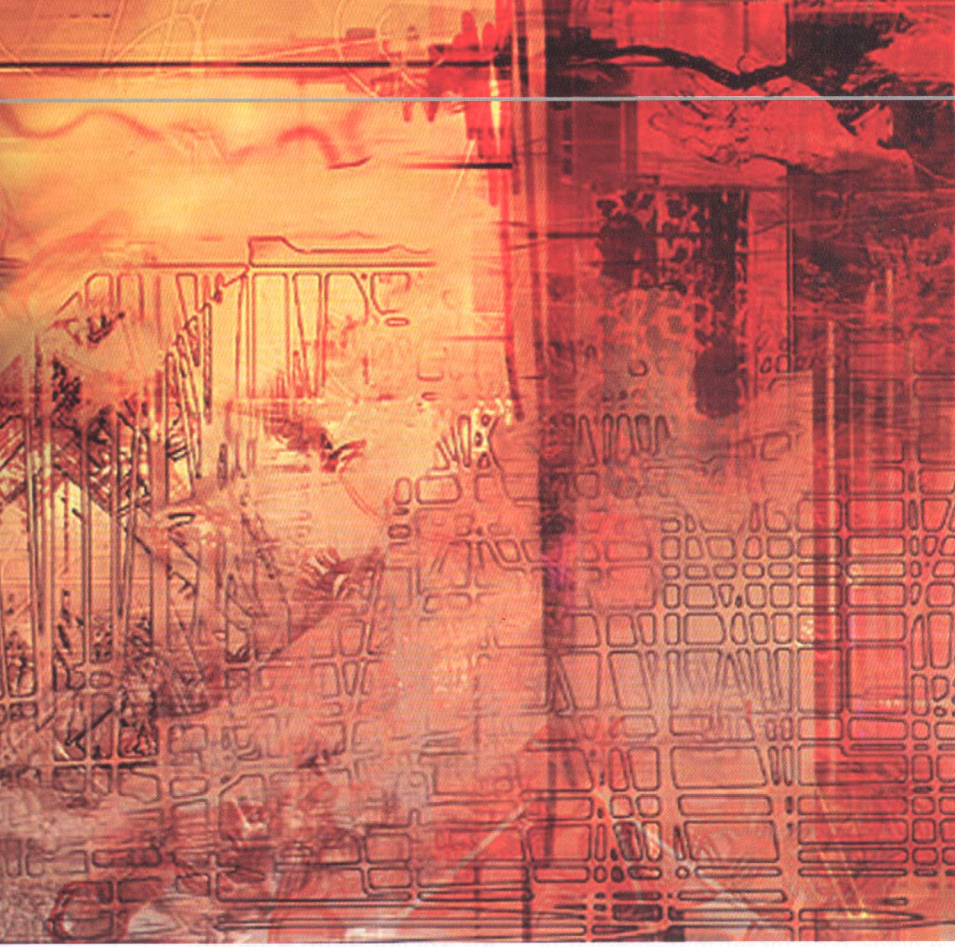
Mozaik kavramı gerçekten de, yerli yerince oturmuş, olgunlaşmış bir kavram olarak gözüküyor. Çünkü, bir kere, tamâmiyle alâkasız bir saha olan mühendislik ve mimarlıktan aktarılan bir terim olması hasebiyle bir sosyal bilim kavramına dönüştürülmesindeki riskler aşılamamış bulunmaktadır, ikincisi ise daha henüz gençtir ve üçüncüsü, piyasa entellektüellerinin elinden kurtulabilmiş değildir.

İmdi, bir başka alandan kavram aktarırken bu kavramın arkaplânı ile iyice hesaplaşmaya girilmez, kavramın yeni referans çerçevesi iyice tanımlanamaz olursa, kavram oluşmayacağından maada, aktarma kavramının arkaplânı da olduğu gibi yeni sözde kavramın içine boca edilmiş olur. Bu itibarla, başka bir alandan kavram aktarmak son derece risklidir, hattâ tehlikeli; iyice temellendirilmeyecek olursa, hep alındığı alanın anlam çevresine atıf yapar. Nitekim, ilk önce "Sosyal Fizik" adıyla temellendirilen Sosyoloji, müstakil bir ilim olabilmek için yapılması lâzım geleni, Fizik'ten

tam istiklâlini alabilmeyi, ancak yeni adına kavuştuğunda elde edebilmiştir. Bu terminolojik sıkıntıyı birçok konuda görebiliriz: "Sentez" kavramı yeniden ve sıhhatlice tanımlanamadığı için "Türk-İslâm Sentezi"nin boşlukta kalması ve hattâ, aktarılmış olduğu arkaplânın bâkiyesinin te'siriyle, murad edilenin tamâmen aksi bir mânâya gönderme yapması gibi, aynı dağınıklığı "Mozaik Ülke" kavramında da görmekteyiz.

Bir Mîmârî Ve Mühendislik Kavramı Olarak Mozaik

İmdi: Mozaik, birbirleri ile aralarında bağlayıcılık özelliği mevcut olmayan ve bu sebeple kendiliğinden bir arada bir bütün oluşturacak şekilde bulunmaları mümkün olmayan, her biri diğerinden tamâmiyle bağımsız, hattâ aykırı elemanların, kendi dışlarındaki başka bir bağlayıcı güç ile bir arada tutulması ile elde edilen bir konstrüksiyon olup; bu yüzden, onları bağlayan bu bağlayıcı, hâkim, otoriter haricî bağ olmadan, bütün bu alâkasız, her birisi diğerinden radikal olarak kopuk olan elemanlardan müteşekkil bu konstrüksiyon vücut bulamayacağı gibi, bu bağlayıcı güç or-

tadan kalktığı taktirde ise darmadağın olmaya mahkûmdur. Mozaik'e bir "bütün" olarak vücut veren ve O'nu asıl olarak ayakta tutan, O'nu oluşturan parçalar değil, onları bağlayan "otorieter hârici bağ"dır ki bu da "çimento" ve varsa "demir"dir.

Nitekim, Mozaik'in asıl vatani olan mühendislik ve mimarlık literatüründeki anlamlarına bir göz attığımızda bu hususu açıkça müşâhede edebiliriz.

Bir mimarî eleman olarak Mozaik, öncelikle, bir yapı değil, bir süsleme, bezemedir; yâni aslî değil, tâlî bir unsur, bir eklentidir. Bir binâ, bir yapı (strüktür), mozaiksiz de olabilir; fakat mozaik, bu bina, bu yapı olmadan mevcut olamaz.

İkincisi, mozaik, asıldan olmayıp tâliden olmakla, asıl yapıya, yapısal (strüktürel) olarak, bir katkıda bulunmaz; hattâ birçok bakımdan, tersine, yük getirir.

Üçüncüsü, mozaik, mâhiyet olarak, umumiyetle "tessera" adı verilen, kenar uzunluğu ¹ santimetre gibi çok küçük eb'atlardaki küp, üçgen prizma veya dikdörtgen prizma şeklinde parçacıkların yukarıda sözünü ettiğimiz bağlayıcı eleman vâsıtasıyla birbirlerine ve ana gövdeye raptedilmesi sûretiyle anlamlı bir bütünlük oluşturur. Mozaik'i oluşturan her bir "tessera" tek başına bir anlam taşımaz; meselâ bir tablo içerisinde bir tek santimetrekarelik bir alan ne kadar anlam ve de-

ğer taşırorsa, onun anlam ve değeri de o kadardır, daha fazla değil.

Mozaik'in parçacıkları olan "tessera"ların bir varlık olarak tek başlarına sâhip buldukları anlam ve değer, "bütün"e nisbetle son derece ehemmiyetsiz olup, asıl anlam ve değerlerini ancak o bütünlük içerisinde kazanabilmektedirler. Beri yandan, buna yol açan en önemli âmillerin başında, Mozaik'in, her bir parçasının bütünü bilgisini taşıyan bir "holistik sistem" olmamasıdır; filvâkî, tessera'lar, ferden-ferdâ, sâdece kendi bilgilerini taşırlar, "bütün"ün bilgisini değil; nasıl ki bir kitabın her bir sayfası sâdece kendi bilgisini taşır ve kitabın bütünlüğünü ihtiva etmez ise -etmekte olsaydı o zaman o kitap "holistik" bir sistem olurdu- bir mozaikin parçacıkları da sâdece kendi bilgilerini taşırlar. Bu yüzden, parçalanmış bir mozaikin parçaları ele alındığında bu parçacıkların her birisi, sâdece ve yalnız kendi bilgisini taşıdığından kompozisyonun bütünü hakkında başka bir bilgi veremeyecektir.

Bu itibarla, "mozaik" kavramı, bir kompozisyon olarak, ancak holistik ve strüktüralist bir felsefî bakışla kavranabilir. Bir yapıyı, bir nesneyi, partiküllerine ayırmak sûretiyle analiz eden partikülarist, "bütün"ü parçalarına indirgeyen redüksiyonist (indirgemeci) felsefeyle konuya eğildiğimizde -meselâ, biraz yukarıda vermiş

olduğumuz "tablo" ve "kitap" örneklerinde olduğu gibi, bu tabloyu/kitabı partikülarist/redüksiyonist bir analize tâbi tuttuğumuzda- karşımıza çıkacak olan şeyler, tek başlarına birer partikül olarak, "bütün"e nisbetle kale alınmaya değmez parçacıklar olacaktır. Bu da bizi bizzarûre, "bütün"ü daha alt parçalarına indirgemenen, olduğu gibi "bütün" olarak analiz eden Holizm'e ve Strüktüralizm'e götürür.

Lao Tzu'nun; "Bir arabayı kısımlarına ayırdığımız zaman o gerçekte bir araba değildir" aforizmasıyla en erken formülasyonlarından birisine kavuşan Strüktüralizm, bir "bütün"ü, parçalardan mürekkep olmakla beraber parçalarının birebir bir toplamı değil, onlardan daha fazla ve daha farklı bir şey, onların ferdi/partiküler yapılarından farklı ve kendi kişiliğini taşıyan yeni bir varlık olarak ele alır. Meselâ bir insan bedeni baş, gövde, kollar, bacaklar, dalak, böbrek, ciğer v.b. gibi alt-kısımlardan tereküp eder; ancak, bir masa üzerine birer-birer sergilendiğinde, bu parçaların hiçbirisinin tek başına "insan bedeni"ni değil, kendi tekilliklerini ifade ettiklerini görebiliriz; yâni onlar (ki yine her birisi alt-parçalardan oluşmuşlardır), bir "bütün" olan "beden" değil, kol'dur, bacak'tır, v.s. Nitekim, bu sebeple, mimarlık, bir "eser"i bütün olarak değerlendirir: "Mimarlık, gereksinme, amaç, yapım, iç mekân, dış biçim, öznel öğeler ve başka verilerin yan yana gelmesiyle oluşmaz; herhangi bir eşya veya insanî eylem gibi, bileşenleriyle değil, bütünüyle var olur."² Şimdi, bu sayfada verilen, iki mîmarî mozaik örneğine bakalım. Her ikisi de St. Paul Katedrali'ne âit olan bu mozaiklerden birincisi (Şekil-1)³ bir

■ Şekil-1

Şekil-2

döşeme deseni, ikincisi ise (Şekil-2)⁴ bir duvar desenidir. İmdi, işbu mozaiklerin her birisi, küçücük “tesseralar”dan mürekkep olup, bu parçacıkların beheri tek başına el alındığında ne “bütün”ün bilgisini vermektedir (çünkü hiçbirisi holistik değil, partiküleristtir) ne “bütün”e kıyasla kaale alınmaya değer bir ehemmiyet ve kıymet taşımaktadır ve ne de yek diğerleriyle, kendisi olarak, yâni kendi iktidar ve kudretiyle bir “birlik ve bütünlük” oluşturmaktadır. Bilhassa Şekil-2’deki duvar mozaikinin parçaları, arkalarındaki duvar içerisine çok sağlamca tutturulamayacak olursa, yer çekimine mağlûp olarak zemine çakılıp paramparça olacaktır; hem de oraya konmadan öncekine nisbetle daha küçük parçalara ayrılmış olarak.

■ Katalan Bölgelerinin ve Dilinin Dağılımı (1996)

Bölge	Devlet	Yüzölçümü (km ²)	Nüfus
Andora	Andora	468	64.311
Katalonya	İspanya	31.895	6.090.040
Balea Adaları	İspanya	5.014	760.379
Valensiya Cemaati	İspanya	23.291	4.009.329
Franja de Ponent (Aragon)	İspanya	3.672	50.000
Kuzey Katalonya (Fransa)	Fransa	4.166	369.476
Alguer (Sardunya)	İtalya	224	38.316
Toplam		68.730	11.381.851

Bir inşaat mühendisliği kavramı olarak ise Mozaik, mimarlık kavramından bir miktar farklı olarak, bir yapı elemanıdır; özellikle betonarme yapı tekniğinde, çimento ile birlikte kullanılan kum yanında, mermer gibi sert taşların kırıklarının da harç içine katılmasıyla sâdece kum ile elde edilen betona nisbetle daha sağlam bir yapı elde edilmiş olur.

Ancak, Mozaik, gerek bir mimârî ve gerekse de inşaat mühendisliği terimi olarak, her iki hâlde de, kendi iktidarları ile birbirleri arasında bağlayıcı bağ kuvvetleri oluşturarak bir “bütün”e vücut verme imkânı olmayan; elemanlardan müteşekkil olduğu için; ancak ve yalnız, tamâmını birden bir arada tutacak olan haricî bir bağ ile bir bütünlük oluşturabilmektedir. Bu

bağ, inşaat mozaikinde de, mimarlık mozaikinde olduğuna benzer şekilde mermer kırıklarının içine gömüldüğü kum ile birlikte asıl kimyevî bağlama kuvvetini sağlayan çimento olup; en sağlam, en güçlü inşaat mozaiki olan “demirli mozaik”te ise ikinci ve daha güçlü bir bağlama kuvveti temin eden eleman olarak demir bulunmaktadır.

Bir Sosyal Bilim Kavramı Olarak Mozaik

Yukarıda da kısaca sözünü ettiğimiz üzere, Mozaik kavramı, aktarılmış olduğu mimarî terimine hayli uygun bir biçimde, bir sosyal bilim literatüründe de kullanılmakla beraber henüz hem yeterince yaygın ve hem de teknik mânâda olgun bir terim olduğu söylenemez. Kullanıldığı kadarıyla, bir ülke içerisinde birbiriyle doğrudan bir bağlantısı olmayan, aralarında bir birlik oluşturmaya elverişli ortak paydalardan ve siyâsî irâdeden mahrum, ancak daha büyük ve güçlü bir siyâsî irâdenin belirlediği şartlarda azınlık grupları hâlinde yaşayan sosyal birimleri, veya, ancak seçkin bir otoritenin baskıcı gücü ile bir arada tutulabilen dinî, etnik birimleri ifade etmektedir.

Bu ikincisi için en iyi örneklerden birisi hiç şüphesiz Irak’tır. Etnik olarak Arap, Türk(men), Kürt başta olmak üzere, Âsûrî, Süryânî v.b. etnik kökenden gelen bu halklar amalgamı, aralarında bir siyâsî birliğe vücut verecek ortak bir müşterek irâde oluşturamadıkları ve oluşturmaları da imkânsız olduğu için bugüne kadar hemen dâima, ya Osmanlı gibi haricî bir irâde ile, ya da Saddam rejimi gibi, içlerinden birisinin te’sis ettiği tahakküm ile yönetilebilmişlerdir.

Mozaik ülke olduğu söylenebilecek bir başka ülke olan Amerika Birleşik Devletleri ise, hem etnik köken

ve hem de din ve dil bakımından hayli karma bir yapıya sahiptir: Soy kütüğü itibâriyle İngilizler, İspanyollar, Portekizliler, Fransızlar, Hollandalılar, İtalyanlar, Almanlar, İskandinavlar, İrlandalılar; kölelik yoluyla Afrika'dan gelen -daha doğrusu zorla getirilen- Zenciler; Çinliler, Japonlar, Kübahılar; daha az miktarda olmak üzere Araplar, Macarlar, Polonyalılar, Ruslar, hattâ az miktarda da olsa Türkler; din olarak Pürken, Quaker, Katolik, Maynonayt, Luteryen, Anglikan, Evangalikan gibi muhtelif mezheplerden Hristiyanlık, Şii ve Sünnî Müslümanlık yanında nevi şahsına münhasır bir karaktere sâhip Siyâhî Müslümanlık, Uzak-Doğu dinleri vesâire bu tablo içerisinde yer almakta ve bunun yanında, sürekli olarak alınan göçmenlerle de bu tablo sürekli büyümektedir. Ancak, buna rağmen, Amerika'yı asıl Amerika yapan, bu mozaik kitleyi anlamlı bir bütünlüğe dönüştüren, "Amerika'nın Omurgası" olarak nitelendirilebilecek "WASP"ın, yâni, White (Beyaz), Anglo-Sakson ve Protestan büyük kitlenin irâdesidir.⁵

Mozaik terimine uygun olanlardan birisi de Avrupa Birliği'dir. Son genişlemesi ile resmî dil sayısı 21, azınlık dilleri sayısı ise 22 olan Avrupa Birliği, din bakımından da aynı şekilde bir homojensizlik arz etmektedir.⁶ Mesele, buna bir örnek olmak üzere, yukarıdaki tabloda bir azınlık dili olan Katalanca'nın dağılımı gösterilmiştir.⁷

Avrupa Birliği'nin bu karmaşık özelliği, AB literatürüne "Avrupa Mozaiki" (Euromosaic) terimiyle de girmiş ve hâlâ tam olarak çözülememiş bulunan bu mozaik yapının tam olarak araştırılabilmesi için çalışmalar yoğunlaştırılmıştır.⁸

Ancak, kırk yamadan bir bohça demek olan Avrupa Birliği'ni, eğer başarılı olabilecekse, asıl olarak bir bütün hâline getirecek olan, tüm bu mozaik yapı içerisinde tartışılmaz bir yeri bulunan lokomotif ülkeler ve onların dili ve kültürü olacaktır.

Huntington'ın meşhur makalesinde de vermiş olduğu haritayla da göstermiş olduğu gibi (Şekil:3), asıl Avrupa, 16'ncı asırda oluşan Ortodoks-İslâm çizgisinin batısında kalan kı-

sımdır;⁹ ancak bu kısım da "azınlıklar çorbası" değil, aşağıdaki haritada gösterilen (Şekil:4) "Core Countries" (Çekirdek Ülkeler) anılan ülkelerdir.¹⁰ Çünkü Avrupa kültürünü, medeniyetini yaratan, kuran milletler, diller ve kültürler bunlar olduğu gibi, Avrupa Birliği'ni de bir lokomotif gibi alıp götüren ülkeler ve milletler de yine, Protestan ve Katolik ülkeler ve milletler, dahası, bunlar içerisinde de, Gerçek Avrupa olan; Almanya, Fransa ve İngiltere'dir.

Devlet, Kurucu İrâde Ve Asabiye

Bir ülkenin, bir devletin "mozaik halklar" tarafından kurulamayacağını en iyi açıklayabilecek teori, hiç şüphesiz, Haldun'un devlet teorisidir. O'na göre, her devletin kurulması ve ayakta tutulması için "Asabiye" adımı verdiği bir irâde lâzımdır ve bu da iki türdür: Neseb Asabiyesi ve Sebeb Asabiyesi. Ancak Devlet'i, aynı soy, aynı dil ve aynı din bütünlüğü içerisinde olan bir insan grubu kurar; burada en önemli

■ Şekil-3

■ Şekil-4: Avrupa'nın Çekirdek ülkeleri

olan “soy”dur ve devlet kuran bu iradeye Haldun, Neseb (Soy) Asabiyesi adını verir. Nesebî Asabiye’de toplumu birbirine bağlayan, Devlet’i kuran ve ayakta tutan irâde, aynı soya bağlı ve/veya âit olmaktan, daha sahîh bir ifâde ile, aynı dil ve/veya kan kökünden olmaktan ve/ya öyle hissetmekten kaynaklanırken; Sebebi Asabiye’de, Devlet’i kuran değil ama ayakta tutan irâde daha karmaşık bir fonksiyondur kazanmakta ve esas itibarıyla neseb, kan veya soy bağı duygusu yerine, daha ziyâde gelişmiş ve daha ziyâde karmaşıklaşmış sosyal münâsebetler örgüsünün icâbâtından olan ilişkilerden ileri gelen daha yüksek seviyede bir toplumsal irâde olmaktadır ki, buna “Toplumsal Mukavele” diyebiliriz.

Neseb Asabiyesi’nde aynı nesebden, soydan gelmek, soydaş ve hattâ kandaş olmak kaçınılmaz bir şart olduğu hâlde, Sebebi Asabiyesi’nde böyle bir şart yoktur; hattâ bu asabiye zâten bu şartın nâ-mevcûdiyetinin bir ürünüdür. Neseb ve Sebebi Asabiyeleri arasında yaratıcılık ve harekete geçiricilik bakımından fark yoktur. Önemli olan, bu bağdaki “sıkılık” ve “hayatiyet”tir.

Neseb Asabiyesi, temel olarak bir “neseb”, “soy” üzerine temellendirilmiş, veya ondan kaynaklanan bir dayanışma ruhu olup Haldun’a göre asıl asabiye-dir; Devlet’in hem kurucusu O’dur hem de sonuna kadar koruyacak olan O’dur. Buna mukabil, Devlet genişleyip büyüdükçe, başka asabiyelerden de tebaası olacaktır. Bu takdirde ya Neseb Asabiyesi’nde takılıp kalmak ya da yeni bir asabiye inşâ etmek zarureti doğacaktır; birincisi diğer tebaayı devletle çatışmaya sokar, ikincisi ise bütünleştirir. İşte, bir tür “Üst-Asabiye” olan bu ikincisi, yâni Sebebi Asabiyesi, bu durumda, artık soy-soy bağlarına ihtiyacı kalmamış olan devletlerde ortaya çıkmaktadır. Nitekim,

Haldun’a göre, “Devlet, oturduk-

tan ve işler yoluna girdikten sonra Asabiye’ye ihtiyaç da duymayabilir”. Ne var ki, mükerreren ve vurgu ile belirtelim, Neseb Asabiyesi Devlet’in hem kurucusu hem de sonuna kadar koruyacak olanı olduğu gibi, şayet Mülk O’nun elinden alınmak istenirse, hakikî mânâda kıyâmet kopar. Nitekim, Haldun’un “kıyâmet” için işaret ettiği âyet, Zilzâl (Zelzele) Sûresi’nin “Arz, zelzele sarsıldığı zaman” mealindeki ilk âyetidir.¹¹

“III. Bazı mülkî nisap sahipleri için, asabiye ihtiyacı göstermeyen bir devlet husule gelebilir.”

“Bunun sebebi şudur: Bir asabiye, bir takım milletlere ve nesillere karşı bir çok galebeler ve üstünlükler elde etmiş, o asabiye sahiplerinin hâkimiyetine destek olan uzak bölge ahalisinde onları benimseme ve kendilerine boyun eğme hâli husule gelmiştir. Böyle bir asabiye sahip olan bir şahıs kalkıp onlara gitse, mülkünün karargâhu ve izzetinin bittiği, geliştiği yeri bir tarafa bırakarak söz konusu uzak bölgelere varırsa, ora hal-kı onun etrafında toplanır. Hâkimiyetini tesis etmesi için ona destek olur, hâl ve hareketleri konusunda ona arka çıkar, devletinin temellerini atması için kendisine ilgi gösterir, onun nisabı içinde mülkün istikrar bulacağını ümit eder; hâkimiyetin, usûlünden kendi eline intikal ettireceğini bekler, ona destek oldukları için kendilerini devlet teşkilatındaki vezirlik, komutanlık ve serhat valiliği gibi makam ve mevkilere seçmek sûretiyle mükâfatlandıracağını umar, onun saltanatına ve iktidarına ortak olmaya hiç bir şekilde tamah etmez. Zira onun asabiyesine teslim olmuştur, onun ve kavminin dünyanın her tarafında muhkem galebesine ve üstünlük rengine boyun eğmişlerdir, iz’analarda ve zihinlerde onlar lehine imânî bir akide yerleşmiştir (hâkimiyetlerini ve iktidatlarını kabul ve temin için çalışmanın dinî bir vazife olduğuna inanılmıştır). Onunla

birlikte veya onsuz devlete hâkim olmaya kastetseler, yer yerinden oynar (Zil-zal, 99/1) diye inanmışlardır.”¹²

Gerçekten de, gerek “mozaik” veya gerekse başka herhangi bir sebebe müsteniden “Mülk’ün tapusuna el uzatıldığında” kıyâmetin koptuğuna dair çok fazla örnekler vardır; meselâ, Amerika’da yukarıda sözünü ettiğimiz Amerikan Mozaiki’nin son günlerde gündeme sıkça gelmesi ve bilhassa İspanyol asıllıların (Hispanikler) İspanyolca’nın ikinci resmî dil olma taleplerinin yoğunlaşması, Amerikan milliyetçiliğinin sertleşmesine yol açmıştır.

Bu konuda verilecek en anlamlı örneklerden birisi, Türkiye’ye talim verirken aynı belânın kendi başlarına musallat olması durumunda Batılılar’ın ne yapacaklarını belgeleyen, Huntington’ın, “Hispanikler’in, Amerika’yı iki dilli, iki kültürlü bir ülkeye hâline getirmek istediklerini; hâlbuki Amerika’nın asıl omurgasının WASP olduğunu ve buna izin verilemeyeceğini” tehditkâr bir dil ile ifade eden “Hispanik Meydan Okuması” “The Hispanic Challenge” isimli makalesidir.¹³

“Türkiye Mozaiki”

Şimdi tekrar Türkiye’de dillere dolanan “Mozaik” kavramına dönelim: Kısaca anlatmaya çalıştığımız gibi, zâten bulanık ve yeterince kemâle ermemiş bir sosyal bilim kavramı olan “Mozaik Ülke” kavramı ile Türk(İye) entelijansiyasınca anlatılmak istenen ilk olarak, basitçe özetlenecek olursa, bir ve bütün bir “Türk Halkı”nın mevcut olmayıp, Türkiye’nin, aslında, her birisi diğerinden kopuk, aralarındaki tek belirleyici ortak payda aynı coğrafyayı paylaşmak olan bir halklar amalgamından müteşekkildir. Bununla ilintili olarak ikincisi ise, bunun ardından kendiliğinden gelen ve

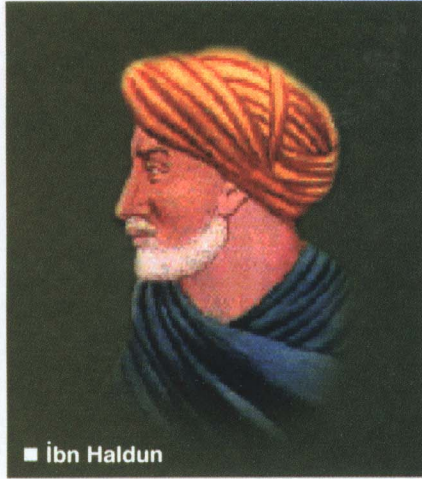

en az birincisi kadar sığ bir kavram olan “zenginlik” altına konan bir sonuç olarak çıkıyor; buna göre, bu vaziyet aslında bir “zenginlik kaynağı” imiş! Üçüncü olarak ise, bunlardan türetilen siyâsî sonuç ve onu netâmeli bir “araç kavram” hâlinde karşımıza çıkararak da bu: Madem ki “Türk Halkı” diye bir şey yok ve madem ki “Türkiye Halkı”, daha açık tanımıyla “Türkiye Halkları Koleksiyonu” var, o hâlde siyâsî yapının da bu vaziyete göre yeniden dizayn edilmesinin vakti gelmiştir. Nasıl olsa “Türk” diye bir şey yok ve nasıl olsa olanlar da aptal, nasıl olsa Türkiye boş arazi ve nasıl olsa Türkiye elden çıkıyor ya; öyleyse haritaya bakan kendine bir yer begenebilir ve eline cetvel alan kendine bir sınır çizebilir. Öyleyse, yetişin ey Türkiye Halkları: Batan geminin malları burada!

Senelerdir piyasada tedavülde tutulan ve çığnane-çığnane çürümüş bir sakıza dönüşen bu sahte ve flu terim, kullanıcılarınca iyice tanımlanıp, gerçek anlamda bir sosyal bilim kavramına dönüştürebilmiş değildir; ancak, alelumum mânâda kullanıldığı şekliyle, istihraç edilecek mânâ da açıkça şu olmak durumundadır: Türkiye, şayet bir halklar koleksiyonundan oluşmuş bir mozaik ise, O’nu bir bütün olarak ayakta tutan asıl güç kaynağı, bu sözde halkların kendileri değil, “onların dışında” bir başka güç kaynağı olan Türkler’dir. Yâni, aslında “mozaikçi sahte intelijansiya”nın varmak istediği gaye, kendi beyinlerinde patlayacak olan tam bir bumeranga dönüşür: Türkiye’nin bir “mozaik ülke” olduğunu ileri sürenler, bu “mozaik”-in, işbu “sözde halklar”ın irâdelerinin değil, bu ülkenin “Türkler’in Ülkesi” olmasının bir sonucu olduğunu kafalarına sokmak zorundadırlar.

Hâsıl-ı Kelâm

Tarihleri boyunca binbir türden kavmi, halkı, ırkı, dili, dini adâlet üzere idâre etmiş, arz üzerinde imparatorluk kurabilmiş pek nâdir birkaç milletten biri olan biz Türkler için, ülkemizde kendisini Türk kabul etmeyen vatandaşlarımız ne bir korku kaynağıdır ve ne de telâş; hattâ “dahası gele” bile deriz. Ve kezâlik, Türkler’in adını verdiği ve Haçlı Seferleri’nden beri “Türkiye” olarak tanınmış bu ülkenin bütün vatandaşları, hukuken yekdiğerine tamamen eşittir ve hiçbir kimsenin bir diğeri herhangî bir

üstünlüğü de söz konusu olamaz. Ancak; Türkiye bir mozaik ülke değil; Türkiye, Türklerin ülkesi! Ve dahi, eğer ki “mozaik” metaforu illâ da kullanılmak isteniyorsa, derim ki, Türkiye ancak, demiri, çimentosu, kumu, yâni omurgası Türkler olan bir “demirli beton mozaik ülke” olarak tanımlanabilir.

Ve dahi: Bu ülkede herkes yekdiğerine eşittir; ancak, Haldun’un bu yurdu gibi, Mülk’ün tapusuna el atılırsa “yer yerinden oynar”.

Dipnotlar

- 1 Lao Tzu; Taoizm (Tao Te Ching), XXXIX: Kanunların Esası, Çeviren: Dr. Muhaddere Nabi Özerdim, M.E.B. Yayınları, Ankara, 1946, s.23.
- 2 Doğan Kuban; Mimarlık Kavramları-Mimarlığın Kuramsal Sözlüğüne Giriş, Çevre Yayınları, İstanbul, Kasım 1984, s.17.
- 3 Illustrated Architecture Dictionary, [http://lucky.phpwebhosting.com/~ah/a/pearl/128/chancel/source/23.html] Sources: “Gardner’s Art Through the Ages, Tenth Edition”, by Richard G. Tansey and Fred S. Kleiner; Harcourt Brace College Pub, 1996
- 4 Illustrated Architecture Dictionary, [http://lucky.phpweb-hosting.com/~ah/a/pearl/128/chancel/source/15.html] “Gardner’s Art Through the Ages, Tenth Edition”, by Richard G. Tansey and Fred S. Kleiner; Harcourt Brace College Pub, 1996.
- 5 bkz.: msl: Joan Morrison; Charlotte Fox Zabusky, “American Mosaic: The Immigrant Experience in the Words of Those Who Lived It (Pitts Series n Social and Labor History)”, May, 1993, ISBN: 0822954885.
- 6 Languages, Regions, Foreign Territories, Climate & Religions: [http://users.tijd.com/~tdn71908/indexEU-08.html#official].
- 7 Catalan, the Language of Eleven Million Europeans: [http://www.caib.es/conselleries/educacio/dgpoling/user/ca-talaeuropa/angles/angles2.pdf], s.8.
- 8 “b) Euromosaic: 1984 yılında komisyon, topluluk içerisinde az konuşulan dillerin durumuna ilişkin kapsamlı bir çalışma yayınlamıştır. Bu çalışmayı, 1990 yılında Yunanistan, İspanya ve Portekiz’deki dilsel azınlıkların durumunu inceleyen bir araştırma izlemiştir. Ancak, topluluk içerisinde azınlık dillerini konuşanların tam sayısını ve bu dillerin kullanılma alanlarını belirlemek (ev, işyeri, okul, kamu idaresi, ticaret, medya, kültürel faaliyet vs.) ve dilin sosyo-dilsel canlılığını değerlendirmek için toplanan verilerin yeterli düzeyde olmaması üzerine, komisyon, azınlık dillerine ilişkin ihale usulüyle yeni bir çalışma yaptırmıştır. Dört farklı enstitünün dilbilimcilerinden oluşturulan bir kurul tarafından hazırlanan çalışma 1996 yılında, Avrupa Birliği’nde Azınlık Dil Gruplarının Üretilmesi ve Yeniden Üretilmesine İlişkin EUROMOSAIC isimli bir rapor yayınlamıştır. Rapor, resmî kaynaklar, yayınlar, çalışmalar, uzmanlar ve AB liderleri ile yapılan görüşmelerden derlenen bilgiler, AB çapında kullanılan detaylı anketler ve seçilen bazı bölgelerde yürütülen sınırlı sayıdaki ampirik araştırmalar neticesinde hazırlanmıştır.” [Eren Polatoğlu; “Azınlık Hakları Yönergesi’nden AB Hukuku”, Türkiye ve Siyaset Dergisi, No: 3, Temmuz-Ağustos 2001, “Azınlıklara ve Azınlık Dillerine İlişkin, AB Kurumlarının İşbirliği ile Kurulan ve Yürütülen Diğer AT/AB Program ve Faaliyetleri” başlıklı bölüm, ss.81-82].
- 9 Samuel P. Huntington; “The Clash of Civilizations?” Foreign Affairs, New York, Summer 1993, Volume: 72, Issue: 3, ISSN: 00157120, p.30.
- 10 Bu harita için, bkz.: The Regional Core of Europe: [http://www.mcrit.com/SPESP/regional_core_of_europe.htm].
- 11 İbn Haldun; Mukaddime, Çev. Süleyman Uludağ, Dergah Yayınları, C.:I, İkinci Baskı, Mayıs 1988 (Birinci Baskı Mayıs 1982), Bölüm: III.III, s. 484.
- 12 İbn Haldun; a.g.e., Bölüm: III.III s. 484.
- 13 Samuel P. Huntington; ‘The Hispanic Challenge’, Foreign Policy, March-April 2004, Bu makalenin İnternet’ten serbestçe ulaşılabilen bir nüshası için şu adrese başvurulabilir: [http://cyber.law.harvard.edu/blogs/gems/culturalagency/SamuelHuntingtonTheHispanicC.pdf]